

освајања, беше накастио да освоји град Смедерево. Године 864⁴⁹⁴ кад је летње доба свету давало красан изглед и кад беше мило цвеће по вртовима и зеленило добило свој стални изглед, тад се почеше лепршати победоносни стегови у том правцу.

Кад се у граду Софији постави царски чадор, од напада ове убојите војске смедеревски неверници се уплашише, па као да позарише крила од птица што брзо лете, тако хитро послаше од града клучеве у сусрет султану. Уз услов да им се поштеди живрт, њима и њиховим породицама, предадоше град. Пошто постави поуздана диздара и одреди у довољном броју јаничара и азапа, посаду која не жали умрети, он санџак бегу посла заповест, којој се вас свет мора покоравати, да град заузме.

После тога је војска распуштена, а сам се у срећи и слави врати и дође у Стамбол.

12.2. О освојењу земље (мемеклет) Босне и о томе како је ухваћен босански краљ и његов брат

Султан, отац освајања-Бог нека му гроб обасја! Као што је било изложено, прошле године поход против Влашке (Ефлак) је надовезао на освојење острва Митилене. После тога рече: "Дане окончане победама 867⁴⁹⁵ красићемо освојењем земље Босне. А Босна вилајет је једна пространа земља. Већина планина њених обрасле су шумом. Планине су јој високе. Градови јој тврди и тешко се могу освојити. То је једна земља са сребрним и златним рудницима. Због красоте њених вода и ваздуха, та је земља постала врело најдраже људске врсте, тако управо да се она узима за пример приликом сваког упоређивања кад је реч о лепоти. "Као босански младић" обично се каже. Њихови лепо младићи и девојке (царије) са својим високим стасом, дивном спољашношћу, белим лицем и читавим низом симпатичних својстава на свету су тако познати као што је оно сунце светло.

Од њихова дивна узраста стиди се и права селвија,
У вртовима и перивојима њихове земље она ни да се
помоли не сме. Од њиховог стаса стиди се вита јела, завиди

⁴⁹⁴ Година 864. почела је 28. X 1459., лето је било према томе године 863. Смедерево је пало 1459. године по Дурсан-бегу, по некој забуби испало је да је заузето 1460. године.
⁴⁹⁵ 1463. године.

им поносни бор
Не усуђују се да се појаве у низинама по баштама, већ су се
по планинама настанали.

На северу од ове земље налазе се племена жута, Угарска. А на западу и југу протеже се море западне земље⁴⁹⁶ (дерја-и-Магрeб земин) на чијем се крају налазе земља Запада (арз-и-гарб), која се у фигури узима кад се жели да исказе нешто што је врло далеко. Међу румелиским Тур-цима има једна пословица која турски гласи: "Чунки оглан туснеје, гјундер они Боснаја"⁴⁹⁷.

И ако је њен (босански) краљ царској хазни на име цизије слао големо благо и држао се уговора који је имао са Високом Портом, али зато што је са њим на престолу седела кћи старог деспота путем удаје, а у вези са градом Смедеревом, он је изазвао спор, уосталом неоснован. Тврдећи: "Смедерево је баштина кћери старог деспота" и на тај начин је он био узрок што се његово освојење и заузеће одложило. После тога он је починио читав низ поступака противних уговору.

Има још један узрок, а тај је што је овај за зло способни човек постао краљ убивши свога оца⁴⁹⁸. Отрешивши се о свога родитеља, он је био лишен права да буде вођа и глава земље. Победоносни султан је то питање решио на тај начин што се босански краљ имао да позове да пређе у ислам и да се не пристаје на откуп благам. Међутим краљ, тврдоглав као Ебудехл⁴⁹⁹ одби тај позив.

Поменуте године у намери да га уништи и у уверењу да ће за то стећи севап, султан управи своје победоносне дигигине ка Босни. И поред свеколике удаљености земље Босне и поред још пуно других разлога који су отежавали да се тамо води рат, Муслимани ово наређење о походу у рат против Босне примише са задовољством најпре из верских разлога, јер је ратовати у далеким земљама севап, а друго јер је земља богата храпом, те је обећавала и богат плен. Креће се, дакле војска.

Каква војска! Један вреди за десет, десет за сто, а стотина за хиљаду.

⁴⁹⁶ Место Јадранско Море.
⁴⁹⁷ До данас није пронађено значење ове пословице.

⁴⁹⁸ Атасин оца, можда погрешно преписано место анасин и тада би значило мајку. Иначе ата може значити чича, старац.

⁴⁹⁹ Ебу Цехл упорни противник Мухамедов иако му је био стриц. До краја живота борнио се против Мухамеда. Међу муслиманима постоји као типичан инаџија.